

Čezare Paveze

PESME RAVNODUŠNOSTI

PESMA

Oblaci su vezani za zemlju i vetar.
Dok bude oblakâ nad Torinom
i život će biti lep. Podižem glavu
i velika igra odvija se gore pod suncem.
Tvrde su bele mase a vetar kruži
plavetan – ponekad ih razgradi
te napravi jedra natopljena svetlom.
Iznad krovova, na hiljade belih oblaka
pokriva sve, ljude, kamenje i buku.
Koliko sam puta ustao i ugledao oblake
kako se proziru u bistroj vodi lavora.
I drveće povezuje nebo sa zemljom.
Beskrajni gradovi izgledaju kao šume
gde se nebo postepeno pojavljuje, iznad ulica.
Kao što drveće živi na obalama Poa, u brzacima
tako žive gomile kuća na suncu.
I drveće pati i umire pod oblacima
čovjek krvari i umire – ali peva radost
između neba i zemlje, veliko čudo
gradova i šumâ. Imaću vremena sutra
da se zatvorim i stisnem zube. Sada su čitav život
oblaci i biljke i ulice, izgubljeni u nebu.

DOZIVI

IZDAJA

Ovog jutra više nisam sam. Nova žena
leži mi pod nogama i opterećuje pramac
čamca koji teško odmiče kroz mirnu vodu,
još uvek hladnu i mutnu od noćnog sna.
Ostavio sam uzburkani Po, što se ori na suncu,
s brzim talasima i peskarima, uspeo da skrenem
posle mnogo trzanja i uvučem se
u Sangone. „Čarobno“, primetila je ona
ne pomerajući izvaljeno telo, gledajući u nebo.
Nema žive duše oko nas i obale su visoke,
uzvodno, sve uže, zakrivene topolama.

Kako je čamac nezgrapan u ovoj mirnoj vodi.
Uspravljen na krmi, dok se kljun spušta i podiže,
vidim barku kako nespretno odmiče: pramac uranja
od težine ženskog tela, zaognutog u belo.
Prijateljica mi je rekla da je lenja, i dalje ne mrda.
Izvaljena, sama zuri u vrhove stabala
i kao u krevetu je i zaprema mi čamac.
Sada je stavila ruku u vodu i pravi penu
i zaprema mi i reku. Ne mogu da je pogledam
– opruženu na pramcu – dok povija glavu
i zuri u mene odozdo, pomerajući leđa.
Kad joj kažem da se odmakne od pramca ka sredini,
odgovara mi podlo: „Da ti budem bliže?“

Drugih puta, okupan među stenama i stablima,
nastavljao sam mokat na suncu, dok se ne opijem,
i pristajao na obalu i bacao se nauznak,
zaslepljen od vode i sjaja, hitnuvši motku,
znojav i zadihan, krepio sam se dahom
biljaka i stiskom trave. Sada senka zagreva,
dok znoj pritiska u krvi i malakšu udovi
i svod drveća propušta svetlost
kao u ložnici. Sedim na travi,
ne znajući šta da kažem i grlim svoja
kolena. Prijateljica je, smejući se,
nestala u šumarku topola, te moram za njom.
Moja koža je potamnела od sunca i gola.
Prijateljica, koja je plava, uhvatila se
za moje ruke kako bi iskočila na šljunak,

držeci krhke prste, osetio sam miris
njenog skrivenog tela. Drugih puta, miris beše
voda isparila na čamcu i znoj na suncu.
Prijateljica me zove, nestrpljiva. Odevena
u belo kruži između stabala, te moram za njom.

DOKOLICA

Svi veliki plakati pokačeni po zidovima,
koji prikazuju na pozadini s fabrikama
snažnog radnika što se diže ka nebu,
raspadaju se na suncu i kiši. Mazino psuje
kad vidi to ponosno lice, na zidovima,
dok tumara ulicama tražeći posao.
Ustajete izjutra i zastajete da pogledate novine
u kioscima živim od ženskih lica u boji:
poredite ih sa ženama koje prolaze, ali čemu,
jer sve te žene imaju usahle oči. A onda nailaze
s filmskim plakatima navučenim preko glave
starcu isprekidanog koraka, odeveni u crveno
i Mazino, gledajući izobličena lica i boje,
opipava svoje obraze i čini mu se da su šuplji.

Svaki put kad jede, Mazino nastavi da lunja,
jer to znači da je posao gotov. Prelazi ulice
i nikoga ne gleda u lice. Uveče se vrati
i opruži se malo u livadi s tom devojkom.
Kad je sam, voli da ostane u livadama
među rasutim kućama i tihim šumovima
i ponekad zaspi. Ženâ ne manjka,
kao kad je bio mehaničar: ali sada Mazino
hoće samo jednu, i da bude verna.
Jednom – dok se smucao – nokautirao je rivala
i drugari, koji su ih pronašli u jarku,
morali su da mu previju ruku. Ni oni ne rade
više ništa i neki su, gladni, osnovali bend
s trubom i gitarama – hteli su da Mazino
peva – i da lutaju ulicama i skupljaju pare.
Ali je Mazino odgovorio da on peva za džabe
svaki put kad poželi, ali buditi sluškinje

po ulicama, to se radi u Napulju. U danima kad jede, povede i prijatelje u brda, tamo se zatvaraju u krčmu i pevaju neku stvar, samo oni, kao muškarci. Odlazili su i čamcem, ali s reke se vidi fabrika, i onda im se sve smučī.

Nakon celog dana smucanja među plakatima, svečeri Mazino završava u bioskopu gde je nekada radio. Prija taj mrak očima zamorenim od tolikih lampiona. Pratiti priču ne zahteva puno: pojavljuje se lepa devojkā i katkad muškarci koji se žestoko tuku. Ima predelā gde bi se dalo živeti, umesto glupih glumaca. Mazino posmatra, preko predela s golim brdima, poljima i fabrikama, svoju uvećanu glavu u prvom planu. Ovo ga barem ne izluđuje kao plakati u boji, po čoškovima, i namazana lica žena.

MIHOLJSKO LETO

Brežuljci i obale Poa opaljeni su i žuti i mi smo se popeli ovde da sazrimo na suncu. Priča mi ona – kao da mi je prijatelj –
*Sutra odlazim iz Torina i ne vraćam se više.
Ne mogu da živim celog života u zatvoru.*
Oseća se miris zemlje a, tamo iza drveća, u Torinu, u ovom času, svi rade u zatvoru.
*Vraćam se mojima, gde ću bar moći da budem sama i da ne plaćem i ne mislim na živote ljudi.
Opasaću kecelju i daću sebi oduška, biću odurna prema rođacima i cele zime neću nigde izlaziti.*
Na selu je u novembru lepo: ima lišća boje zemlje i magle izjutra, i sunca koje prelama maglu. To kažem u sebi i udišem miris svežine jutarnjeg sunca.
Odlazim jer je suviše lep Torino u ovom času: ja volim da lutam i gledam ljude a moram da budem zatvorena sve do mraka

*i da uveče patim sama. Htela bi da smo bliski,
kao da smo prijatelji: danas je klisnula s posla
da bi našla prijatelja. Mogu li biti sama tako?
Danju i noću – kancelarija – stube – spavaća soba –
ako uveče izađem da se prošetam, ne znam kuda
da idem i vraćam se ozlojeđena pa mi se izjutra
i ne ustaje. Tako bi lep bio Torino – da se može
uživati – da se samo može disati. Trgovi i ulice
imaju isti miris mlakog sunca koji se oseća
ovde među drvećem. Vрати se u selo.
Ali Torino je lepši od svih sela. Kad bih,
sada, našla prijatelja, ostala bih ovde zauvek.*

ULIČNA PESMA

Čemu stid? Kad odležite svoje, i puste vas
da izađete, to znači da ste kao i svi drugi,
na ulici su i ljudi koji su bili u zatvoru.

Od izjutra do uveče lutamo bulevarima,
pada li kiša ili sija sunce, nama je svejedno.
Uživanje je sresti na bulevarima ljude koji pričaju
i pričati sam, naletati na devojke koje prolaze.
Uživanje je zviznuti u veži čekajući devojku
i zagrliti je na ulici i odvesti je u bioskop
i pušiti krišom, oslonjen o lepa kolena.
Uživanje je pričati s njima pipajući ih i smejući se,
a noću u krevetu, osetiti dve ruke na vratu
kako te polažu, misliti na jutro kad se izlazi
iz zatvora na sveže sunce.

Od izjutra do uveče lutati pijan
i smejući se gledati prolaznike što promiču
i svi uživaju – čak i oni bezvezni – što su na ulici.
Od izjutra do uveče pevati pijan
i sretati pijane i zapodevati razgovore
što dugo traju i od kojih se ožedni.
Hteli bismo da nam se svi ti ljudi, što prolaze
pričajući u sebi, noću priključe i da, zatvoreni
udno birtije, zajedno pratimo našu gitaru

što pijano poskakuje i nije više u zatvorenom
nego širom otvara vrata i odjekuje u vazduhu –
a vani padaju kiša i zvezde. Nema veze
što na ulicama više nema lepih devojaka:
naći ćemo nekog pijanca koji se sâm smeje
jer je i on izašao iz zatvora večeras,
i s njim ćemo, uz dreku i smeh, dočekati jutro.

DEOLIN POVRATAK

Vrać ćemo se na ulice da gledamo prolaznike
i bićemo prolaznici i mi. Učićemo kako se
ustaje izjutra i odlaže odurni zadah noći
i kako se izlazi napolje nekadašnjim korakom.
Povićemo glavu nad nekadašnjim poslom.
Vrać ćemo se dole, protiv vetra, da pušimo
ošamućeni. Ali će oči biti iste
i gestovi i lice. Ona zaludna nada
koja nam okleva u telu i rasipa nam pogled
umiraće polako u ritmu krvi
gde sve iščezava.

Izaći ćemo jednog jutra,
više nećemo imati kuću, izaći ćemo na ulice;
i noćni zadah napustiće nas; drhtaćemo
što smo sami. Ali ćemo hteti da budemo sami.
Gledaćemo prolaznike s mrtvim osmehom
nekoga ko je prebijen, ali ne mrzi i ne više
jer zna da je odvajkada sudbina
– sve što je bilo i biće – unutar krvi,
u šapatu krvi. Povićemo čelo
sami, nasred ulice, oslušujući odjek
unutar krvi. I tog odjeka više neće biti.
Podići ćemo oči i gledati u ulicu.

(S italijanskog preveo Dejan Ilić)